

Знати та розуміти історію Православної Української Церкви, а також її боротьбу за власну автокефальність - головне завдання запропонованої статті!

Чому це так важливо, для кожного із нас, а - особливо для віруючої людини? Щоб не стати невігласом у власних, конфесійних уподобаннях, не бути просто «прихожанином» та з поваги до віри наших прабатьків...

В матеріалі, крім історичних фактів, приведено докази, по суті - невпинної боротьби за приходи, позиції та аргументи церковнослужителів, практично багатьох, православних конфесій, що діють на Україні.

Однак, історія, як відомо – річ вперта. Тому, вся надія на думуючого читача!

Пропонований матеріал, без заперечень - буде корисним, практично для всіх тих, хто цікавиться історією та знайде час, ознайомитись із фактами на які багата ця стаття, взята по суті з відкритих Інтернет-джерел...

*Голова громадської організації «Наш Рід»,
випускник історичного факультету УжДУ - Ю. Ключівський*

Історія відновлення єдності Помісної Православної Української Церкви

<http://www.cerkva.info>

Внаслідок офіційного прийняття 988 р. християнства, як державної релігії Київської Русі, було утворено Київську Митрополію, як складову частину Константинопольського Патріархату. Ця Митрополія продовжувала перебувати в складі Вселенського Патріархату і після того, як у 1448 р. її частина, територіально розташована в Північно-Східній Русі і об'єднана навколо Московського князівства, через поставлення окремого митрополита фактично проголосила свою автокефалію. Тільки у 1589 р. статус Московської Церкви був унормований і вона була піднесена до рівня Патріархату. Київська Митрополія не входила до складу новоутвореного Патріархату. Перебуваючи до 1686 р. в складі Константинопольського Патріархату, Київська Митрополія користувалася найширшими правами автономії.

Внаслідок Переяславської угоди 1654 р. після політичного приєднання України до Московського царства московський уряд всіляко намагався неканонічно розповсюдити владу Московського Патріарха й на Україну. Представники Української Церкви, у своїй переважній більшості, категорично протестували проти такого підпорядкування, але московська державна влада робила все для того, щоб зламати цей опір. Ця влада постійно вдавалася до брехні, як це було з фальшивими статтями, поданими для підпису гетьману Юрію Хмельницькому, а також до грубих порушень канонів. Так, зокрема, при живому митрополиті для керування Київською митрополією було висвячено в Москві єпископа Мефодія Филімоновича. За порушення юрисдикції Константинопольського Патріарха цей єпископ був проклятий ним, але Московський цар Алексій Михайлович заступався за нього і виправдовував таке порушення канонів, як втручання в межі чужої юрисдикції, необхідністю «рятувати Православ'я».

У 1685 році, порушивши клятву вірності Вселенському Патріарху, як своєму Предстоятелю, єпископ Луцький Гедеон (Святополк-Четвертинський) отримав в Москві поставлення на Київську митрополичу кафедру і цим фактично, з грубим порушенням канонів, самочинно підпорядкував Київську Митрополію Московському Патріархату.

Боячись повторення історії з анафемою від Вселенського Патріарха єпископу Мефодію Филимоновичу, московська державна влада приклала всі можливі зусилля для того, щоб отримати підтвердження законності такого підпорядкування.

Використавши підкуп та тиск, її представники отримали від Константинопольського патріарха Діонісія відповідну грамоту, але Синод Константинопольської Церкви пізніше засудив вчинок цього Патріарха, як незаконний. І до цього часу Константинопольський Патріархат вважає приєднання Київської Митрополії до Московського Патріархату незаконним, що неодноразово підтверджувалося його офіційними документами та представниками (Томос Православній Автокефальній Церкві у Польщі 1924 р., лист Вселенського Патріарха Димитрія до Московського Патріарха Алексія II 1991 р., заява архієпископа Скопелоського Всеволода, представника Вселенського Патріарха Варфоломія, на зустрічі з Президентом України В. Ющенком у березні 2005 р.).

Але через політичну могутність Російської імперії та занепад української державності аж до часів повалення монархії в Росії Українська Церква була вимушена підпорядковуватись російській церковній владі. Протягом короткого часу Київська Митрополія, яка була приєднана до Московського Патріархату за умови збереження всіх прав автономії, якими вона користувалася у складі Константинопольського Патріархату, була перетворена на рядову єпархію Російської Православної Церкви. Жодна з умов приєднання не була дотримана. З 1800 по 1966 роки на Київську митрополичу кафедру РПЦ свідомо не поставила жодного етнічного українця. Для приниження Київської Митрополії цар Петро навіть наказав поставити на Київську кафедру не митрополита, як було від часу Хрещення Руси, а архієпископа.

Законний Помісний Собор

На підставі рішень Помісного собору РПЦ 7-8 червня 1990 р. та Архієрейського собору РПЦ 25-27 жовтня 1990 р. Українська Православна Церква отримала статус незалежності та самостійності в управлінні. Найвищим її керівним органом став Помісний собор УПЦ. Відповідно до канонів та Статуту Церкви 9 липня 1990 р. Архієрейським собором УПЦ Митрополит Київський і Галицький Філарет одногосно був обраний Митрополитом Київським і всієї України, Предстоятелем УПЦ.

Це обрання було підтвержене Грамотою Патріарха Алексія II від 27 жовтня 1990 р.: «Беручи до уваги бажання й клопотання її (УПЦ) Преосвященних архіпастирів, які зібралися 9 липня цього року в Богоспасаємому граді Києві для обговорення й рішення їхнього церковного життя на засадах незалежності й самостійності, благословляємо через цю Грамоту нашу силою Всесвятого й Животворчого Духа бути відтепер Православний Української Церкви незалежною й самостійною в своєму управлінні, а Вам (митрополиту Філарету), одногосно

обраному 9 липня 1990 року Єпископатом Української Православної Церкви, - Її Предстоятелем». Обрання митрополита Філарета Предстоятелем УПЦ було підтверджене і Помісним Собором УПЦ 1-3 листопада 1991 р.: «Відкидаючи всі наклепницькі нападки на Предстоятеля Української Православної Церкви з боку засобів масової інформації й розцінюючи їх як випадки не тільки проти Предстоятеля Церкви, а й проти всієї її ієрархії, кліру й мирян, Собор Української Православної Церкви висловлює повну довіру Митрополиту Київському й всієї України Філарету та підтверджує його обрання українським єпископатом 9 липня 1991 р. Предстоятелем Української Православної Церкви».

На підставі канонів, Статуту УПЦ, у відповідності до історичних прецедентів та виходячи з факту проголошення державної незалежності України Архієрейський собор УПЦ, який проходив 6-7 вересня 1991 р. в Києві, ухвалив рішення про скликання Помісного собору УПЦ для вирішення питання про автокефалію Української Православної Церкви. На підставі попереднього рішення Архієрейського собору в Києві 1-3 листопада 1991 року в Трапезному храмі Печерської лаври пройшов Помісний собор УПЦ, в роботі якого взяли участь усі правлячі та вікарні архієреї, делегати від монастирів, духовних навчальних закладів, представники кліру та мирян усіх епархій УПЦ. За своїм складом Собор представляв усю повноту Української Православної Церкви та був правомочний приймати будь-які рішення щодо життя УПЦ, як її найвищій керівний орган.

У роботі Собору взяли участь та підписали його документи (знаком «+» позначені покійні ієрархи; жирним шрифтом виділені ієрархи УПЦ МП станом на 1 березня 2007 р.): Митрополит Київський і всієї України Філарет, митрополит Харківський і Богодухівський Никодим, митрополит Херсонський і Таврійський + Леонтій, архієпископ Чернігівський і Ніжинський + Антоній, архієпископ Вінницький і Брацлавський + Феодосій, архієпископ Полтавський і Кременчуцький + Савва, архієпископ Житомирський і Овруцький Іов, архієпископ Рівненський і Острозький Іриней, архієпископ Одеський і Ізмаїльський Лазар, єпископ Сумський і Охтирський + Никанор, єпископ Луганський і Старобельський Іоаннікій, єпископ Мукачівський і Ужгородський + Євфимій, єпископ Кіровоградський і Миколаївський + Василій, єпископ Волинський і Луцький Варфоломій, єпископ Хмельницький і Кам'янець-Подільський Нифонт, єпископ Львівський і Дрогобицький Андрій, єпископ Дніпропетровський і Запорізький + Гліб, єпископ Сімферопольський і Кримський Василій, єпископ Чернівецький і Буковинський Онуфрій, єпископ Тернопільський і Кременецький Сергій, єпископ Івано-Франківський і Коломийський Іларіон, єпископ Донецький і Слов'янський Аліпій (на спокої), єпископ Почаївський, вікарій Київської епархії Яків.

Таким чином, рішення про автокефалію УПЦ було прийняте законним Собором на підставі канонів і традицій Православної Церкви, з урахуванням факту проголошення повної державної незалежності України. Собор засвідчив наявність усіх можливостей для самостійного буття Української Церкви: достатньої кількості єпископату, духовенства, вірних, духовних навчальних закладів та монастирів. Рішення собору були повністю підтримані всіма його делегатами, у тому числі – повнотою єпископату УПЦ. Жодне з рішень Собору органами Московської

патріархії не було опротестоване, а законність рішень Собору ані в той час, ані тепер, офіційно або аргументовано не заперечувалася. Свідченням законності рішень Собору є й те, що вони були взяті до розгляду Архієрейським собором РПЦ 30 березня – 4 квітня 1992 р., а не відкинуті, як недійсні. Зважаючи на це стверджуємо, що Помісний собор УПЦ 1-3 листопада 1991 р. є канонічним Собором, а його рішення – дійсними. Не зважаючи на канонічність та дійсність цього Собору, Московська патріархія та УПЦ МП замовчують його рішення і вважають його таким, що нібито ніколи і не відбувся.

Передумова розколу – бажання зберегти адміністративну єдність РПЦ

Ще до скликання Помісного собору УПЦ Священний Синод Московського Патріархату почав діяти з порушенням канонів, не на користь Православної Церкви, а в дусі мирської доцільності. Напередодні Собору 22 жовтня 1991 року в Москві відбулося засідання Священного Синоду РПЦ. На ньому, в зв'язку з проведенням 1-3 листопада 1991 року в Києві Собору УПЦ та питанням, що винесено на його розгляд, було прийнято «Заяву Священного Синоду Руської Православної Церкви», в якій, зокрема, говорилося: «Московський Патріархат і далі буде йти шляхом зміцнення єдності й соборності епархій і їхніх об'єднань, які входять до нього. Однак ми рішуче виступаємо проти того, щоб ці зміни здійснювалися всупереч волі народу Божого, що становить Церкву, зі зневагою до священних канонів і в силу чужих Церкви політичних розрахунків».

З цієї заяви видно, що ще до рішення Собору УПЦ про необхідність для неї автокефалії, Священний Синод РПЦ займає жорстку позицію на збереження адміністративної єдності Московського Патріархату. Тому ним заздалегідь прагнення автокефалії визнається таким, що «суперечить волі народу Божого та канонам». Члени Синоду свою волю видають за волю народу Божого, хоча канонами та церковним статутом не вони, а Помісний собор УПЦ наділений правом свідчити від імені повноти УПЦ.

В той же час Московська патріархія всіма можливими способами намагалася виграти час для розгортання інформаційної війни проти митрополита Філарета та автокефалії УПЦ. У різних виданнях почали з'являтися замовлені матеріали, які повинні були компрометувати Предстоятеля УПЦ. Якщо протягом двох місяців – вересня і жовтня 1991 р. – відбулося чотири засідання Синоду РПЦ, то після рішення Собору УПЦ про автокефалію Синод РПЦ не збирався аж до 25 грудня 1991 року, тобто протягом двох місяців. 25-27 грудня 1991 року в Москві проходило засідання Священного Синоду РПЦ, на якому було зроблено спробу натиснути на митрополита Філарета, поставити під сумнів добровільність рішень Собору УПЦ та заперечити необхідність автокефалії. Результатом роботи Синоду було рішення передати документи Собору УПЦ на розгляд архієреїв Руської Православної Церкви.

Синодом також було прийнято заяву з приводу утворення СНД, в якій зокрема зазначалося: «Історична спільність і братерство слов'янських народів, хрещених у єдиній купелі, не повинні руйнуватися. При державній самостійності ми повинні залишитися духовно єдиними, черпаючи в цій єдності силу для відновлення життя ... Православні християни сподіваються, що нові відносини між державами

Співдружності – виключать спроби створити державну, пануючу релігію або ідеологію».

З наведеної заяви можемо бачити, що у Священному Синоді, а відповідно, і в єпископаті Руської Православної Церкви, не існувало навіть припущення, що Українська Православна Церква може отримати автокефалію. Ідеологію керівництва РПЦ добре характеризують слова патріарха Алексія II, сказані 3 вересня 1991 р. після богослужіння з нагоди 30-річчя його архіпастирського служіння: «Одним з головних завдань свого служіння я називав зміцнення всеправославної єдності. Так, сьогодні ми повинні бути, як ніколи, єдині».

Ці слова стали визначальними у політиці Московського патріарха, який, разом з керівництвом РПЦ, пішов на все для того, щоб Російська Церква залишилася церковною імперією. Патріарх Алексій неодноразово у своїх публічних заявах підкреслював, як свою головну заслугу те, що йому вдалося зберегти адміністративну єдність РПЦ в умовах, коли Радянський Союз розпався. Але історія свідчить, що розпад імперської держави супроводжується процесом проголошення автокефалії Церков у нових незалежних державах. Так було в часи розпаду Візантії, так було і в XIX ст., коли розпадалася Османська імперія. Історія Константинопольського Патріархату в ці періоди свідчить, що, не зважаючи на спротив керівництва старого церковного центру, в новій незалежній державі, за наявності інших умов, обов'язково виникає нова Помісна Церква. Бо так записано у канонах: «Громадянським та земельним розподілам нехай слідує і розподіл церковних справ» (правило 17 Четвертого та 38 Шостого Вселенських соборів). Саме тому нині представники Константинопольського Патріархату під час свого спілкування з представниками Московського Патріархату говорять, щоб останні не повторювали їхніх помилок XIX століття.

На жаль, виховане у послуху спецслужбам та відданості великодержавному шовінізму керівництво Московської патріархії на чолі з патріархом Алексієм II у своїх діях щодо Української Церкви наслідують найгірші зразки середньовічних папистських теорій, підміняючи поняття догматично-містичної єдності Церкви її адміністративною єдністю. У світлі цього, після рішень Собору УПЦ, Священноначаліє РПЦ поставило перед собою завдання не ухвалити таке рішення щодо Української Церкви, яке б було корисним для православ'я, а за будь-яку ціну не допустити автокефалії УПЦ. Керівництво РПЦ не могло допустити автокефалії УПЦ, адже приблизно половина всіх парафій Московського Патріархату як в часи СРСР, так і нині знаходяться на території України. Втративши адміністративний контроль над Церквою в Україні РПЦ втрачає половину своєї структури, а відтак не матиме можливості претендувати на першість у Вселенському Православ'ї. Такі претензії РПЦ виявляє ще з часів середньовіччя, сформулювавши їх у теорію, що «Москва є Третій Рим».

Теорія про «Москву – Третій Рим»

Керівництво Московського Патріархату досі є прихильниками середньовічної теорії про Москву, як «Третій Рим», яку старець Філофей виклав у листі до Московського великого князя: «Усі православні царства зійшлися у твоє єдине, государ. Бо перший Рим впав від ересей, другий (Константинополь) впав від турків,

Москва є третій Рим, а четвертому не бути». Тобто, після падіння Константинополя (1453 р.) Москва нібито є і навіки залишається духовним і політичним центром для всього православного світу і для всіх православних народів. Ця теорія викликала і продовжує викликати суперечки у вселенському православ'ї. Натхненний нею, за підтримки державної влади, Московський Патріархат протягом десятиліть намагається посісти перше місце серед інших Помісних Церков, усунувши з цього місця Константинопольський Патріархат, який за традицією вважається першим серед інших Православних Церков. З метою здійснити свою мрію наприкінці 40-х рр. минулого століття у Московській патріархії навіть планували провести у 1948 р. «Вселенський собор», на якому надати Московському Патріарху титул «Вселенського», але через спротив Константинопольського Патріархату та елліністичних Церков ця ідея провалилася. Проте і досі теорія «Третього Риму» володіє думками керівників Московського Патріархату.

На засіданнях «Всесвітнього руського народного собору» – церковно-громадського зібрання під патронатом Московської патріархії та державної влади, – у 2004 та 2005 р. один з керівників РПЦ митрополит Кирил наполегливо підкреслював, що, на противагу однополярному глобалізованому світу, Росія має відстоювати ідею багатополярності, при чому Москва, на його думку, має стати центром тяжіння для всіх православних народів, центром «православної цивілізації», тобто своєрідним «православним Ватиканом». Головною підставою для цього він вважає те, що, з одного боку, РПЦ є найчисленнішою Православною Церквою, а з другого (це не говориться, але мається на увазі), що Росія – найвпливовіша православна держава. «Російська Православна Церква де-факто знаходиться на першому місці серед всіх інших Православних Церков завдяки її високій духовності, її моральності і чеснотам, її традиції і політичному впливові; таким чином, вона говорить від імені 350 мільйонів (!) росіян у всьому світі. Більше того, вона здійснює вплив у всіх Православних Церквах на Балканах, у тому числі й у тих країнах, де православні віруючі в меншості. Ми — законні духовні правонаступники Візантії» – цитує слова митрополита Кирила грецька газета «То Vima».

Свій вплив на Вселенське Православ'я Московський Патріархат утверджує не тільки на словах. З його ініціативи створені, або ним контролюються такі міжнародні організації, як «Фонд єдності православних народів» та «Міжпарламентська асамблея православних народів», до останньої з яких входять діючі депутати парламентів різних православних країн. Очолюваний митрополитом Кирилом Відділ зовнішніх церковних зв'язків Московського Патріархату тісно співпрацює з Міністерством закордонних справ Російської Федерації. Крім дипломатичної підтримки інтересів РПЦ така співпраця виявляється також і у будівництві храмів при російських посольствах. Існують плани створення навколо Росії з числа православних країн міждержавного об'єднання, подібного до Міжнародної ісламської конференції. За всім цим проглядається наполегливе бажання втілити в життя так досі і не реалізовану концепцію Москви, як не тільки духовного, але й державно-політичного центру для православних народів всього світу.

В одному з інтерв'ю патріарх Алексій II висловив думку про те, що для Московського Патріарха немає ніяких богословських або догматичних підстав не бути першим серед православних Предстоятелів. Зрозуміло, що якби все залежало від волі патріарха Алексія, то він би давно вже став першим. Реалізувати ці плани йому заважає те, що місце, на яке він претендує, майже тисячу років посідає Патріарх Константинополя – Нового Риму.

Борючись за вплив на Вселенське Православ'я московські політики від Церкви, на жаль, забувають, що Царство Боже – не від світу цього. Тому про це їм доводиться нагадувати Вселенському патріарху Варфоломію, якого цитує «То Віта»: «Об'єднання вірних православних в одну групу під керівництвом єдиного впливового лідера, який би здійснював програму єдиного урядування, неминуче приведе до перетворення Церкви в не більш ніж орган цього уряду, причому зовсім не тими методами, якими спасається рід людський. Втручання уряду в процес прийняття рішень Церквою відає неприпустимим цезарепапізмом. В епоху комунізму вже спостерігалася подібна нестерпна політизація Російської Церкви... Ми мали надію на те, що після падіння страшної системи зміни торкнуться і цієї сфери. Однак, до нашого жаху, ми спостерігаємо, як Російський уряд продовжує рішуче втручатися і, безсумнівно, навіть «вибудовувати політику» у суто церковних питаннях» – пише Патріарх.

Патріарх Варфоломій вважає, що «дурна теорія відносно «Третього Риму» є зарозумілою (відповідно до давньогрецького визначення цього слова, яке позначає зарозумілу зухвалість) і нечестивою. Новий Рим (яким є Константинопольський Патріархат) може бути тільки першим серед рівних патріархатів, але ця Церква не буде панувати і керувати іншими Православними Церквами. Ми визнаємо примат цієї Церкви в питаннях єдності, і вона виконувала цю функцію смиренно і без усякого застосування сили». Митрополиту Кирилу він задає риторичне запитання: «Ви дійсно стверджуєте, що єдність Православ'я є питанням чисельності, політичної сили, світського і дипломатичного впливу?», і продовжує: «Те, що ми почули про єдність Церкви, є, у сукупності, сумним відзвуком духу цезарепапізму, що тлумачить єдність як єдину організаційну структуру, що є явним антагонізмом єдності духу і совісті, що завжди сповідувався Православною Церквою». «Ті, хто говорить про Третій Рим, є абсолютно непридатними для підтримки лідируючих позицій Православної Церкви, оскільки вони будуть виконувати роль перетворення Церкви з христоцентричного віросповідання у феодальну організацію, засновану на застосуванні грубої сили» – цитує думку патріарха Варфоломія газета «То Віта».

На жаль Московський Патріархат не бажає прислухатися до цих мудрих слів Вселенського Патріарха і міцно тримається за владу над Православною Церквою в нашій державі. «Очевидно, що церковна єдність – це останнє, що зв'язує Україну з Росією. У цьому питанні компроміси неможливі» – вважають московські церковні діячі. Вони не перестають підкреслювати роль Російської Церкви, як фактору єдності російського народу і впливу на православні країни, зокрема колишнього СРСР. «Церква завжди була і залишається началом, яке єднає наш народ, яке визначає його ідентичність, яке формує і поглиблює його національну самосвідомість» – стверджує митрополит Кирил. Шкода, що в гонитві за реалізацією

цих принципів російські ієрархи часто забувають, що Церква – Тіло Христове і покликана спасати грішників та приводити їх до єдності з Богом, а не з Росією. Так само часто, як і те, що Україна – не Росія, і не всі прагнення та інтереси російського народу, якими б добрими вони не були, повною мірою повинен поділяти народ український.

Очевидно, що для захоплених теорією «Третього Риму» московських церковних політиків Українська Церква – не більше, ніж важлива фігура на геополітичній шахівниці. Граючись в глобальні політичні ігри вони не побоялися розколоти православних українців, а також зазіхають на авторитет Вселенського Патріарха та своїми діями загрожують єдності Вселенського Православ'я.

Зараз Київський Патріархат очікує визнання автокефалії з боку Константинопольської Матері-Церкви, до якої в статусі Митрополії Українська Церква належала з 988 до 1686 р. Відповідні прохання про визнання автокефалії Київського Патріархату були надіслані до Константинопольського Патріархату від імені Помісних Соборів 1992 р. та 2001 р. Створений у 1589 р. Московський Патріархат не має права претендувати на звання Церкви-Матері щодо Української Православної Церкви, заснованої 988 р. Тим більше що всі його дії, вчинені протягом останніх 90 років у відношенні до Української Церкви, не принесли їй миру та єдності, бо були продиктовані прихованою «під видом священнодії пихою мирської влади» (8 правило III Вселенського Собору).

Автокефалія Української Православної Церкви проголошена у відповідності до вищенаведених принципів і не порушує канонів. На сьогодні єпископат УПЦ Київського Патріархату налічує близько 40 архієреїв, в Україні діють більше 4000 парафій об'єднаних у 29 єпархій у всіх областях нашої держави. Плідно функціонують Київська і Львівська Православні Богословські Академії, семінарії у Луцьку та Рівному, Богословський інститут в Івано-Франківську, Теологічне відділення Філософсько-Теологічного факультету Чернівецького Національного Університету. За соціологічними опитуваннями Київський Патріархат користується підтримкою понад 10 мільйонів чоловік дорослого населення України (для порівняння – Московський Патріархат в Україні підтримують близько 5 мільйонів чоловік). У грудні 2006 р. в столиці України Києві 52% опитаних віднесли себе до Київського Патріархату і тільки 8% - до Московського Патріархату.

У нинішньому своєму вигляді УПЦ МП сформована внаслідок розколу, спланованого та проведеного керівництвом Московської патріархії за допомогою спецслужб та частини єпископів УПЦ. Створена на так званому «Харківському соборі» УПЦ МП є частиною Української Православної Церкви, яка відкололася від свого Предстоятеля, порушила рішення Помісного Собору про автокефалію та увійшла в підпорядкування Московського Патріархату. УПЦ МП, як церковно-адміністративна структура, не може називатися Церквою, бо вона не має статусу ні автокефальної, ні автономної, тим більше – Помісною Церквою.

Православна Церква визнає тільки дві структури: автокефальну Церкву і автономну Церкву. Під час підготовки до Всеправославного собору Всеправославна нарада, через розбіжності між Московським і Константинопольським Патріархатами, протягом 30 років не змогла виробити загальне правило (канон) про

утворення автокефальних і автономних Церков. Церковна структура за статусом «незалежної і самостійної в управлінні» не передбачена канонами і не визнається Вселенським Православ'ям. На цій підставі так звана «Українська Православна Церква» у складі Московського Патріархату не може називатися Українською Церквою. Вона є лише частиною Російської Православної Церкви. Про це повинні знати архієреї, духовенство і миряни УПЦ МП та не вводити в оману ні самих себе, ні народ, ні державу.

Помісною Церквою не визнає УПЦ МП і Вселенський Патріарх Варфоломій, який у листі до митрополита Володимира (Сабодана) від 2 серпня 2000 р. писав: «Отримали і з великою скорботою та глибоким болем прочитали відісланий вами, всупереч установленому порядку, за яким ієрархи помісних Святих Православних Церков спілкуються з церковних проблем через своє церковне керівництво, текст нашої Мірності, прийнятий у Лаврі Успіння Богородиці м. Києва на скликаних зборах (а не, безперечно, Соборі чи синоді) 35 єпископів України 28 числа місяця липня». Тобто, Патріарх Варфоломій не вважає митрополита Володимира Предстоятелем Церкви, а вказує йому на порядок, коли архієреї однієї Церкви спілкуються з Предстоятелем іншої через свого власного Предстоятеля. Не вважає він Церквою і УПЦ МП, бо вказує на те, що вона, як лише сукупність єпархій Московського Патріархату в Україні, ні соборів, ні синодів збирати не може.

В умовах, коли керівництво Російської Церкви організувало та підтримало розкол в УПЦ, зникли навіть формальні причини надалі залишатися у підпорядкуванні цієї Церкви. Разом з тим не було жодних причин надалі підтримувати розділений стан Української Церкви. З метою об'єднання двох гілок Помісної Православної Церкви України в Києві 25-26 червня був скликаний Об'єднавчий собор. На цьому соборі УАПЦ, як спадкоємниця Автокефальної Української Православної Церкви у вигнанні, та УПЦ, як Православна Церква, яка несла своє служіння на Батьківщині, об'єдналися в єдину Церкву, яка отримала назву Українська Православна Церква Київський Патріархат.

Таким чином, підсумовуючи історичний шлях Української Церкви, можемо зробити наступні висновки. УПЦ Київського Патріархату – справжня Помісна Православна Церква українського народу, яка зберігає і проповідує православне віровчення та дотримується у своєму житті канонів і звичаїв Вселенського Православ'я. Вона зберігає спадкоємство від Київської Митрополії та УАПЦ в Діаспорі. Підставою для дій законного Предстоятеля УПЦ Митрополита Київського і всієї України Філарета були рішення Архієрейського собору УПЦ 6-7 вересня 1991 р. та Помісного собору УПЦ 1-3 листопада 1991 р. про автокефалію Української Православної Церкви. Так звана «Українська Православна Церква», яку очолює нині митрополит Володимир (Сабодан) – частина РПЦ, яка спровокувала та підтримує розкол Української Церкви. На Об'єднавчому соборі 1992 р. відбулося не утворення нової релігійної організації, як про це часто говорять противники Київського Патріархату, а відновлення єдності Помісної Православної Української Церкви.

Підготовлено:

Пошуковою групою ГО «Наш Рід», керівник – Ключевський Р.М.